

SUMMARY

Imber Viktoriia, Oliinyk Nataliia. Pedagogical conditions for the development of creativity of primary school children at mathematics lessons using didactic games.

The article deals with pedagogical conditions for the development of creativity of primary schoolchildren at mathematics lessons using didactic games, the conditions for their implementation are described; game technologies that can be used at various stages of the educational process are presented; the constructs of didactic games are described.

Pedagogical conditions for the development of creativity of children at mathematics lessons which defined include the following: development of students' motivation for creativity; creation of a creative educational environment as a factor in the development of students' creative thinking; inclusion in the content of the mathematics lesson system of didactic games for developing creativity.

Didactic games for the development of creativity of younger schoolchildren in mathematics lessons should be focused on: gradual complication of mathematical tasks; gradual increase in the volume of work; increasing the level of the student's independent work; integration of tasks and methods of activity; teaching reasoning taking into account the principle of task variability; formation of fluency of thoughts, originality, flexibility of mind, curiosity, ability to put forward and develop hypotheses.

During the lesson, the didactic goal is presented to the children as a game task form, and the educational material is used as its means. The game does not replace traditional forms and methods of learning; it rationally complements them, as it helps to more effectively achieve the goals and tasks of the lesson.

The author envisages the prospect of further research in the identification and detailed description the ways of developing the creativity of primary schoolchildren at the distance learning.

Key words: primary schoolchildren, pedagogical conditions, didactic games, creativity, mathematics lessons.

УДК 376.1;37.04

Інна Книш

Національна академія управління

ORCID ID 0000-0003-1746-359X

DOI 10.24139/2312-5993/2022.09-10/063-073

СТРАТЕГІЇ LIFELONG LEARNING: «КЛІПОВІСТЬ» ЯК НОРМА

Розглянуто і схарактеризовано етапи розвитку інформаційних технологій. Констатовано появу «кліповості», притаманної неонеадам, проаналізовано погляди на її сутність. Доведено, що «кліпове» мислення є проявом норми та геніальності. Наголошено, що впровадження в освіту ІКТ, новітніх методів, методик, змішаного навчання і стратегії Lifelong Learning має сприяти збереженню цілісної свідомості та стабільності «кліпових» людей, а також набуттю ними здатності до самопізнання, самоорганізації й самовдосконалення з використанням постфігуративного, кофігуративного та префігуративного типів культурного обміну.

Ключові слова: «кліповість», «кліпове» мислення, «кліпова» людина, геніальність, деменція, девіантна поведінка, неонеадади, неоплемена, Lifelong Learning.

Постановка проблеми. Постійна інтенсифікація інформаційних потоків і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життя суспільства зумовлюють не лише продукування, розповсюдження, накопичення, зберігання й утилізацію інформації, а й радикальні зміни в ментальному плані особистості. На противагу носіям традиційної свідомості та мислення, з'являються люди з проявами «кліповості», й вона, пронизуючи політику, економіку, освіту, побут тощо, поступово стає всепроникним феноменом сучасності, докорінно змінюючи саме існування людини та допомагаючи їй адаптуватися в інформаційному суспільстві. Виникнувши ще за первісної доби, в наш час «кліповість» засвідчує статус однієї з когнітивних властивостей особистості та починає набувати нових ознак, форм і проявів, знаходячи нові галузі використання й розвиваючись за новими напрямками. Це, своєю чергою, сприяє появі нового суспільного явища – неономадів (Attali, 2011), що їх деякі дослідники називають Homo mobilis (Deleuze, Guattari, 1987, с. 638–682).

Сучасний науковий дискурс визначає суспільство XXI століття як складне утворення нового взірця – інформаційне (Лук'янець, 2014; Карпенко, 2013), постіндустріальне, в якому зазнають змін звичні для людського існування інституції сім'ї, права, освіти, культури тощо, натомість поширюються практики трансгресії, трансформації, трансфігурації, суїцидальні практики, експериментування над собою, агресія зі знищенням середовища існування тощо. Провідними стають інвестиції в людські можливості та накопичення інтелектуального капіталу суспільства – якісно нового світового «інноваційного анклаву», в якому провідну роль, на наше переконання, мають відігравати неономади.

Неономади – це новітня кочова еліта, відірвана від національного коріння й батьківщини зі своєрідною ідентифікацією (наприклад, за кредитно-реєстраційними картками та ін.). На відміну від седентарів, їм притаманне «кліпове» мислення, що повсякчас спричиняє чимало непорозумінь. Для неономадів визначальними є високий рівень технічної компетентності, чутливість до технологічних інновацій та інтенсивне використання новітніх розробок гай-тек індустрії. Вони шукають однодумців у віртуальному середовищі (передусім у соціальних мережах); об'єднуючись задля певної мети в неоплемена (англ. *neo-tribes*), тобто тимчасові соціальні групи на кшталт «superconnectivity» (Hiltz, Turoff, 1993), згодом розсіюються, переходячи у стан фрагментованої анонімності.

Властиві неонеомадам порушення пам'яті, уваги, мислення й мовлення не пов'язані з погіршенням роботи мозку, а є захисною реакцією на інформаційне перенавантаження. Попри втрату певних соціальних навичок, ці люди успішно адаптуються й організують самообслуговування із залученням відповідних фахівців, а отже, стимулюють подальший поступ суспільства послуг. Щодо когнітивних порушень, то завдяки розвитку NBICS-технологій цю проблему в найближчому майбутньому теж буде розв'язано.

Аналіз актуальних досліджень. Питанням розробки інноваційних методів навчання та їх упровадження в освітній процес присвячено чимало праць, зокрема А. Алексюка, І. Бопко, Н. Брижак, Б. Гершунського, О. Гуляєва, І. Доброскок, А. Єршова, М. Жалдака, Ю. Іващенко, В. Ільїна, В. Коцура, В. Кременя, М. Лисенко, Ю. Машбиця, В. Монахова, С. Нікітчиної, Н. Олійник, С. Пейперта, Л. Петречук, С. Пролєєва, Т. Резнік, І. Роберт, П. Сауха, О. Соболенко, В. Толстого, Г. Швачича та ін.

Мета статті полягає у висвітленні феномену «кліповості» в контексті Lifelong Learning.

Необхідність досягнення визначеної мети зумовлює потребу розв'язання низки **завдань**:

– виокремити та схарактеризувати етапи розвитку інформаційних технологій;

– проаналізувати ознаки «кліпового» мислення у зіставленні з геніальністю, нормою, аномією й девіацією;

– довести, що «кліпове» мислення є нормою й релевантністю сучасної Lifelong learning.

Виклад основного матеріалу. ІКТ є одним із невід'ємних складників сучасного світу, які значною мірою визначають розвиток людства. За цих обставин революційних змін вимагає й сучасна система освіти, насамперед середовище Lifelong learning, адже нині якісне викладання не можна уявити без використання засобів і можливостей, що їх надають ІКТ та інтернет. Г. Г. Швачич зі співавторами, осмислюючи інструменти обробки інформації (інструментарій технології), виокремлюють кілька етапів розвитку інформаційних технологій:

1) «ручний» (до другої половини ХІХ століття), коли інструментарій складала перо – чорнила, паличка – глиняні таблички, друкарський верстат Йоганна Гутенберґа – книга тощо. Комунікації здійснювалися вручну шляхом надсилання за допомогою пошти

листів, пакетів та ін. Основна мета: складання й подання інформації в потрібній формі;

2) «механічний» (із кінця XIX століття) – технології, забезпечені досконалішими засобами доставки пошти, інструментарій якої складала друкарська машинка, телефон, диктофон. Основна мета: зручніше подання інформації в потрібній формі;

3) «електричний» (40-ві – 60-ті роки XX століття) – технології, інструментарій яких складала великі електронно-обчислювальні машини (ЕОМ) і відповідне програмне забезпечення, електричні друкарські машинки, ксерокси, портативні диктофони. Основна мета починає зсуватися з форми подання інформації до визначення її змісту;

4) «електронний» (із початку 70-х років XX століття) – технології, основним інструментарієм яких стають великі ЕОМ і створені на їхній базі автоматизовані системи управління (АСУ) й інформаційно-пошукові системи, оснащені широким спектром базових і спеціалізованих програмних комплексів. Центр ваги ще більше зміщується на формування змістового аспекту інформації для управлінського середовища різних галузей суспільного життя, особливо на організацію аналітичної роботи;

5) «комп'ютерний» (із середини 80-х років XX століття) – нова технологія, основним інструментарієм якої є персональний комп'ютер із широким спектром стандартних програмних продуктів різного призначення. З появою персональних комп'ютерів з'явився термін «нові інформаційні технології» на позначення нових підходів до навчально-виховного процесу, що орієнтований на розвиток інтелектуального і творчого потенціалу людини з метою підвищення його ефективності завдяки застосуванню сучасних технічних засобів. На сучасному етапі методи, способи та засоби безпосередньо взаємопов'язані з комп'ютером, тому їх іще називають комп'ютерними технологіями.

На цьому етапі відбувається персоналізація автоматизованих систем керування, що проявляється у створенні систем підтримки прийняття рішень певними фахівцями. Такі системи мають умонтовані елементи аналізу і штучного інтелекту для різних рівнів управління, реалізуються на персональному комп'ютері й послуговуються телекомунікаціями. Після переходу на мікропроцесорну базу присутніх змін зазнають і технічні засоби побутового, культурного й іншого призначення;

6) «мережевий» (становлення якого зараз відбувається) – новітня технологія, що її іноді вважають частиною комп'ютерних

технологій. У різних галузях широкого використання набувають глобальні та локальні комп'ютерні мережі. У найближчому майбутньому з огляду на популярність глобальної комп'ютерної мережі їй пророкують бурхливе зростання (Швачич, Толстой, Петречук, Іващенко, Гуляєва, Соболенко, 2017, с. 8–9).

Отже, під час переходу суспільства на інформаційний шабель розвитку відбулася закономірна зміна ціннісних, культурних, історичних, соціальних та інших орієнтирів, що, зокрема, позначилось і на реагуванні людського організму на інформаційний потік. Інформація набула здатності настільки швидко змінюватися, що організм людини «розгубився» і «вдається до спроб» зосередитись, якимось виокремлюючи, групуючи, трансформуючи її задля засвоєння й перетворення на знання.

Поряд із появою «кліповості» та інших чинників, у сучасному інформаційному суспільстві виникає й усвідомлюється потреба в якісній освіті, спроможній забезпечити потреби споживача та виробника матеріальних і духовних благ, що неухильно зростають. Одним із провідних критеріїв щодо впровадження ІКТ у освітній процес стає зміна соціального, політичного, економічного, юридичного, психологічного, морального тощо статусу самих Учнів (Студентів).

Для того щоб визначити стратегію й тактику освітньої діяльності з огляду на зазначені явища, проаналізуємо психологічні та фізіологічні прояви «кліповості». Ми розглядаємо її як свідчення **геніальності**, найвищий прояв інтелектуальних або творчих, ба більше – креативних, сил людини, її талановитості, а не як ознаку **деменції** (лат. *dementia* – безумство), набутого порушення (погіршення або втрати) пам'яті в поєднанні з ураженням інших когнітивних функцій, що призводить до інтелектуального розпаду особистості, внаслідок чого страждає її побутова та професійна адаптація (Книш, 2018, с. 48–49).

За визначенням, деменція є спадковою хворобою, за якої людина поступово втрачає соціальні зв'язки, замикаючись у собі внаслідок впливу соціальних і біологічних чинників, які спільно формують певну поведінкову модель, зумовлену розпадом психічних функцій та інтелектуальною деградацією. Стійке погіршення пам'яті, уваги, мислення, мовлення, просторового й часового орієнтування, що поволі прогресує, труднощі у прийнятті рішень, втрата раніше набутих знань, умінь і навичок на тлі ускладнення чи неможливості отримання

нових, а також втрата здатності адекватно оцінювати свій стан тощо пов'язані з незворотними процесами в головному мозку.

Натомість «кліповість» – це набута ознака людини, що виникає як захисна реакція організму у відповідь на інформаційне перевантаження. Відхід із реальності у віртуальність відбувається внаслідок тиску, створюваного природним перебігом історичного розвитку людства під час зміни його стадій – від суспільства виробників і споживачів товарів до інформаційного суспільства виробників і споживачів послуг. І тут виникає непорозуміння, неадекватне сприйняття дійсності, коли люди не бачать перспектив, не можуть або не бажають переорієнтуватися на інші види діяльності. Усім притаманне прагнення вижити, зберігши старий, усталений порядок, із одночасним загостренням відчуття, що навколишнє середовище гранично ускладнює або ж і внеможливіює існування в реальному світі.

Увиразнюється протиріччя між понадвиробництвом фахівців у суспільстві виробників і споживачів товарів та їх гострим браком у суспільстві виробників і споживачів послуг. Так у першому назріває революційна ситуація, точиться запекла боротьба «за місце під сонцем». А доки «пани чубляться», люди із «кліповістю» реалізують власний потенціал, досягають визнання, знаходять однодумців, гуртуються в неоплемена.

Пріоритетами людей із «кліповістю» є пошук, отримання й використання актуальної інформації *тут і зараз* поза «інформаційним шумом» у контексті кофігуративного та префігуративного типів культурного (Мід, 2002), інформаційного і знанневого обміну. Це забезпечує їм значну перевагу над людьми із традиційним типом свідомості та мислення, які віддають пальму першості базовим знанням і постфігуративному типу культурного обміну. Саме тому основними завданнями Вчителя (Викладача) мають стати досягнення стану цілісності свідомості та стабільності організму вихованця і його підтримання за умови «кліповості» мислення (яке, між іншим, згодом може перетворитися на щось інше).

У перенасиченому інформацією середовищі люди із «кліповістю» набувають багатозадачності та багатовимірності. Споживаючи велетенські обсяги інформації, «кліпова» людина стикається з потребою робити кілька справ одночасно, і це стає **нормою її життя**. Натомість актуалізуються проблеми перемикання уваги під час пошуку інформації з відкиданням «інформаційного шуму», здатності швидко її аналізувати

та приймати рішення. З'являються й побічні ефекти: гіперактивність, брак уваги, підвищена стомлюваність, надання переваги візуальним символам, логіці та заглибленню в текст (Бубич, Гилевич, 2016, с. 67–68). Виходить, що «Учні (Студенти) вміють набагато більше, ніж Учителі (Викладачі)» (Олійник, Брижак, Бопко, 2022, с. 97), тому закономірно актуалізується питання про те, якою має бути освіта для людей із «кліповим» мисленням.

Ми переконані, що проблема полягає ще й у тому, що Вчителі (Викладачі), в яких не сформоване «кліпове» мислення або які неадекватно розуміють це явище, розглядають «кліповість» як **аномію**. Хибні дії Вчителів (Викладачів) (боротьба, безпідставні звинувачення, переучування тощо) спричиняють лише супротив і відповідну реакцію Учнів (Студентів) – **девіантну поведінку** (Книш, 2018; Книш, 2019; Книш, 2019). Вони не дорослішають, не ходять на побачення, менш активні сексуально; не працюють і менш схильні до заробляння грошей та управління своїм бюджетом (Twenge, 2017). Потребуючи певного життєвого мінімуму й використовуючи його, така молодь змінює пріоритетність своїх ціннісних спрямувань, постійно перебуває в пошуку віртуальної комунікації та виявляє здатність до багатозадачності в багатовимірності (що притаманно, наприклад, кінікам і екзистенціалістам). Усі зазначені чинники ми маємо визнавати й урахувувати, розглядаючи «кліпове» мислення не як прояв аномії та девіантної поведінки, а як **норму** сучасного інформаційного суспільства й певну **передумову** освіти. Тому Вчителям (Викладачам) необхідно відмовитися від звинувачень Учнів (Студентів) у «кліповості» та спроб переучувати їх і зрештою сприймати «кліповість» об'єктивно.

Щоб поєднати традиційні свідомість і мислення із «кліповими», передусім треба дослідити механізми «кліповості». Сучасні науковці доволі глибоко вивчили традиційний тип свідомості та мислення, а тому на часі розгляд соціологічних досліджень, показових щодо оцінювання рівня знань людей із «кліповістю». Узагалі тестування впроваджувалося для об'єктивного (на протигагу суб'єктивному) оцінювання рівня знань Учнів (Студентів), а також скорочення навантаження (а отже, й оплати праці) Вчителів (Викладачів). Більшість дослідників переконана, що впровадження тестування в освіті обмежує критичні, аналітичні й інші когнітивні можливості Учнів (Студентів), змушуючи їх виокремлювати й використовувати лише фрагменти знань без з'ясування їх причиново-наслідкових зв'язків, усвідомлення закономірностей, вибудовування

логічних схем. За таких умов Учні (Студенти) стають «німими», втрачаючи здатність говорити, натомість завдання написати, скажімо, есе стимулює розвиток аналітичних здібностей. Тому ми обстоюємо використання комбінованих систем оцінювання їхніх знань.

Потрібно з'ясувати, які саме знання знадобляться майбутньому фахівцеві, враховуючи, що відбувається надшвидка і надкількісна їх зміна (а от якість підлягає великим сумнівам – забагато «інформаційного шуму»). До прикладу, в медицині базовими та необхідними були і мають бути знання з анатомії та фізіології людини. Але розвиток нано-, піко- і фемтосвіту (Корсак, Корсак, Тарутіна, 2012, с. 7), а також NBICS-технологій доводять удосконалення (Лук'янець, 2014) / деградацію (Карпенко, 2013) / смерть людини як природної істоти, тобто відбувається постійне оновлення інформації. Вочевидь, важливі знання як такі, а також уміння їх постійно знаходити, оновлювати, адекватно осмислювати й застосовувати на практиці. Тому Вчителі (Викладачі) повинні мати, переосмислювати, усвідомлювати й урахувувати в освітньому процесі два різновиди знань: базові та інноваційні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. «Кліповість» є невід'ємним атрибутом і певним станом сучасного мислення, а тому в інформаційному суспільстві неприпустимо нею нехтувати або боротися з нею. Виникнувши за первісної доби, «кліповість» увиразнилась і набула особливої актуальності з появою й упровадженням у всі галузі життєдіяльності людей ІКТ.

Аналіз «кліповості» переконує, що вона притаманна як людям із традиційним типом свідомості та мислення, так і неонеомадам, тому ми пропонуємо не заперечувати або героїчно долати її, а, навпаки, сприйняти як даність, амбівалентну, природну зміну свідомості та мислення людини, яку потрібно вивчати, вдосконалювати, поширювати й упроваджувати.

Щодо неонеомадів «кліповість» можна розглядати як норму і прояв геніальності, яка допомагає їм виживати в інформаційному суспільстві, а не як аномію, деменцію або девіантну поведінку. Учителям (Викладачам) необхідно враховувати сутнісні особливості «кліповості» в освітньому процесі, впроваджуючи нові методи, методики, техніки та змішане навчання. Також їм необхідно враховувати індивідуально-психологічні особливості Учнів (Студентів), які, з одного боку, легше адаптуються до змін у багатовимірності, набуваючи базових знань (постфігуративний тип культурного обміну (Мід, 2002)), спілкуючись із

однолітками (кофігуративний тип культурного обміну (Мід, 2002)), легше і швидше розв'язуючи кілька завдань одночасно (багатозадачність), з іншого – стимулюють батьків (префігуративний тип культурного обміну (Мід, 2002)) до розвитку й навчання впродовж усього життя (Lifelong Learning) із постійним оновленням ресурсів. За цих умов мають переважати стислі, чіткі, яскраві презентації зі зрозумілими для Учнів (Студентів) образними, легко запам'ятовуваними формулюваннями й обмеженим обсягом інформації, поданої у вигляді кліпів. Учителям (Викладачам) потрібно ставати коучами й фасилітаторами, сприймати Учнів (Студентів) як партнерів і помічників, залучаючи їх до подальшої співпраці (а не використовуючи як засіб досягнення певної мети), сприяти у розкритті та реалізації творчих і креативних якостей, здібностей і можливостей вихованців.

ЛІТЕРАТУРА

- Бубич, О. А., Гилевич, Е. Г. (2016). Клиповое мышление и организация педагогического процесса в вузе. *Моделирование эффективной речевой коммуникации в контексте академического и профессионально ориентированного взаимодействия*, (с. 65-71). Минск: БГУ (Bubych, O. A., Gilevich, E. G. (2016). Clip thinking and organization of the pedagogical process in a university. *Modeling of effective speech communication in the context of academic and professionally oriented interaction*, (pp. 65-71). Minsk: BSU).
- Карпенко, Т. М. (2013). Людство як суб'єкт і як об'єкт NBICS-конвергенції. *Філософія науки: традиції та інновації*, 1 (7), 278-288 (Karpenko, T. M. (2013). Humanity as a subject and as an object of NBICS-convergence. *Philosophy of science: traditions and innovations*, 1 (7), 278-288).
- Книш, І. В. (2018). «Кліпове» мислення учнів (студентів) як норма і умова сучасної освіти. *Світогляд-Філософія-Релігія*, 13, ч. 1, 89-100 (Knysh, I. V. (2018). "Clip" thinking of pupils (students) as a norm and condition of modern education. *Worldview-Philosophy-Religion*, 13, part 1, 89-100).
- Книш, І. В. (2018). Кліпове мислення як норма та прояв геніяльності. *Нові виміри духовності на початку XXI століття : Матеріали VI Міжнародної он-лайн конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет)*, (с. 48-49). Суми: ФОП Цьома С. П. (Knysh, I. V. (2018). Clip thinking as a norm and manifestation of genius. *New dimensions of spirituality at the beginning of the 21st century: Materials of the VI International on-line conference (May 24-25, 2018, Sumy State University)*, (pp. 48-49). Sumy: FOP Tsioma S. P.).
- Книш, І. В. (2019). «Кліпове мислення» як релевантність сучасної освіти. *Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: Збірник матер. III міжнар. наук.-поп. конф. (24 квітня 2019 р.)*. (с. 54-57). Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова (Knysh, I. V. (2019). "Clip thinking" as the relevance of modern education. *Conceptual, methodological and practical problems of social philosophy, philosophy of education and educational policy: proceedings of the III International scient-pract. conf. (April 24, 2019)*, (pp. 54-57). Kyiv: Publishing House of M. P. Drahomanov National Pedagogical University).

- Книш, І. В. (2019). Неономади в сучасному освітньому дискурсі. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (17-20 квітня 2019 р.)*, с. 657. Суми (Knysh, I. V. (2019). Neo-nomads in modern educational discourse. *Materials of the scientific and practical conference of teachers, postgraduate and graduate students of Sumy National University (April 17-20, 2019)*, p. 657. Sumy).
- Корсак, К. (2013). Сучасна точка біфуркації світової науки і перспективи глобального майбутнього. *Вища освіта України*, 1, 30-35 (Korsak, K. (2013). Modern point of bifurcation of world science and perspectives of the global future. *Higher education of Ukraine*, 1, 30-35).
- Корсак, К., Корсак, Ю., Тарутіна, З. та ін. (ред.) (2012). *Модернізація змісту вищої природничої і технічної освіти в умовах переходу до нанотехнологій*. Київ: Педагогічна думка (Korsak, K., Korsak, Yu., Tarutina, Z. et al. (Eds.) (2012). *Modernization of the content of higher science and technical education in the conditions of the transition to nanotechnology*. Kyiv: Pedagogical thought).
- Лук'янець, В. С. (2014). NBICS-технологічна цивілізація: обрії майбутнього. *Науковий вісник НУБІП України. Серія: Гуманітарні студії*, 203, 74-80 (Lukianets, V. S. (2014). NBICS-technological civilization: horizons of the future. *Scientific bulletin of NUBIP of Ukraine. Series: Humanitarian studies*, 203, 74-80).
- Мід, Маргарет (2002). *Філософський енциклопедичний словник* / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ: Ін-т філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис. С. 383 (Mead, Margaret (2002). *Philosophical encyclopedic dictionary* / V. I. Shynkaruk (chief editor) and others. Kyiv: Hryhorii Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine: Abrys. P. 383).
- Олійник, Н., Брижак, Н., Бопко, І. (2022). Особливості формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя гуманітарних дисциплін. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 6 (120), 95-104. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BA-1.pdf> (Oliinyk, N., Bryzhak, N., Bopko, I. (2022). Peculiarities of the formation of pedagogical skill of the future teacher of humanitarian disciplines. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 6 (120), 95-104. Retrieved from: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BA-1.pdf>).
- Швачич, Г. Г., Толстой, В. В., Петречук, Л. М., Іващенко, Ю. С., Гуляєва, О. А., Соколенко, О. В. (2017). *Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навч. посібник*. Дніпро: НМетАУ (Shvachych, H. H., Tolstoi, V. V., Petrechuk, L. M., Ivashchenko, Yu. S., Hulieva, O. A., Sobolenko, O. V. (2017). *Modern information and communication technologies: teaching manual*. Dnipro: NMetAU).
- Attali, J. (2011). *Une breve histoire de l'avenir*. Paris: Fayard.
- Deleuze, G., Guattari, F. (1987). *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Hiltz, S. R., Turoff, M. (1993). *The Network Nation: Human Communication via Computer*. Cambridge: MIT Press.
- Twenge, J. M. (2017). *iGen: Why Today's Super-Connected Kids Are Growing Up Less Rebellious, More Tolerant, Less Happy and Completely Unprepared for Adulthood and What That Means for the Rest of Us*. New York, NY: Atria Books.

SUMMARY

Knysht Inna . Стратегії lifelong learning: «кліповість» як норма.

The stages of information technologies development (“manual”, “mechanical”, “electric”, “electronic”, “computer”, “network”) are considered and characterized. It is noted that introduction of information and communication technologies in all spheres of social life has intensified not only creation, distribution, accumulation, assimilation, storage and disposal of information, but also radical changes in the mental plane of the individual. It is noted that global informatization has caused appearance of “clipness” in neo-nomads, for whom the high level of technical competence, sensitivity to technological innovations and intensive use of the latest high-tech industry developments are decisive. Views on the essence of the phenomenon of “clipness” and important aspects of its formation are highlighted. The “clip” type of thinking is analyzed in comparison with a traditional one, it is emphasized that in the modern information society “clipness” is the norm and a manifestation of genius, which helps to survive, and not dementia, anomie or deviation. It is found that “clip” people, in contrast to carriers of traditional thinking, react much faster to rapid changes in the modern world, in which knowledge is the main resource. It is established that Pupils (Students), Teachers and the entire educational sector are currently in a state of “sustainable imbalance”, that all participants in the educational process are interested in constant changes, quickly react to the demands of the labor market, development and implementation of innovations with a predominance of information. It has been proved that use of ICT, the latest methods, techniques and blended learning should contribute to the preservation of the whole consciousness and stability of people with “clipness”, as well as their acquisition of the ability for self-knowledge, self-organization and self-improvement using post-figurative, co-figurative and pre-figurative types of cultural exchange. Variants of developing relations between Pupils (Students) and Teachers on the basis of partnership, coaching, facilitation, mutual assistance, etc. are outlined. Emphasis is placed on the need to promote discovery and realization of creative qualities, abilities and opportunities of lifelong learners thanks to the modernized, expanded and deepened strategy of Lifelong Learning.

Key words: “clipness”, “clip” thinking, “clip” person, genius, dementia, deviant behavior, neo-nomads, neo-tribes, Lifelong Learning.

УДК 376.378.147

Олена Ласточкіна

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ORCID ID 0000-0003-3251-4746

Анна Осьмачко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ORCID ID 0000-0003-3251-4746

Тамара Харченко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ORCID ID 0000-0002-4239-3434

DOI 10.24139/2312-5993/2022.09-10/073-084

ДОСЛІДЖЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛОГОПЕДАМИ МОДЕЛЕЙ ГІБРИДНОГО НАВЧАННЯ

Питання впровадження змішаного навчання в освітнє середовище для дітей із особливими освітніми потребами наразі є актуальними. Екстрені